

Projekti COVID-19 keväällä

Yhteisöllinen Pöytävarausjärjestelmä

Henri Haapsamo

OPINNÄYTETYÖ

Syyskuu 2020

Tieto- ja viestintäteknikka

Tietoliikennetekniikka

TIIVISTELMÄ

Tampereen ammattikorkeakoulu
Tieto- ja viestintätekniikka
Tietoliikennetekniikka

HAAPSAMO, HENRI:
Projekti COVID-19 keväällä
Yhteisöllinen pöytävarausjärjestelmä

Opinnäytetyö 37 sivua, joista liitteitä 1 sivu
Syyskuu 2020

Opinnäytteen tavoitteena oli kartoittaa prosessia, jonka pyrkimyksenä oli luoda liiketoiminnalle yhteisöllinen pöytävarausjärjestelmä. Työssä reflektoidaan tekijän kokemuksia prosessin aikana ja COVID 19-pandemian vaikutuksia projektiin. Lukijalle työ tarjoaa selkeän läpileikkauksen koko projektista.

Tuotteen julkaisu on vasta ensimmäinen vaihe ja tämän jälkeen alkaa ketterän kehityksen tavoilla tuotteen kehittäminen, sekä jatkuvasti kehittyvien toimintatapojen hiominen.

Pöytävarausjärjestelmän idea on syntynyt tarpeesta järjestää lautapelikahvilalle helposti hallittava pöytävaraustapa ja mahdollistaa yhteisöllinen pelailu. Järjestelmän uusia ominaisuuksia verrattuna olemassa oleviin kokonaisuuksiin ovat seuraavat:

1. Asiakas saa itse valita haluamansa pöydän pöytäkartasta.
2. Pöytään voi jättää paikan vapaaksi, jolloin mukaan voi liittyä kuka tahansa.
3. Järjestelmä on kevyt, varma ja rakennettu mobiililaitteille ensisijaisesti.
4. Käytetään helposti skaalautuvia tekniikoita ja muokausmahdollisuudet ovat laajat.

Projektissa on ollut monia haasteita, mutta jokainen niistä on osaltaan kehittänyt ja ohjannut projektia eteenpäin. Tuotetta on kehitetty kolmella eri ohjelmistokokonaisuudella, joista viimeinen kokonaisuus tulee valmiiseen tuotteeseen. Julkaisukelpoista tuotetta ei ole opinnäytetyön kirjoittamishetkellä, mutta lähelle valmistumista on päästy. Projekti on onnistunut hyvin ja tarjonnut sekä tärkeän oppimiskokemuksen että uutta perspektiiviä siihen, miten tuote voidaan tehdä, ja mitä haasteita voidaan olettaa tulevan vastaan prosessin aikana.

Asiasanat: projekti, covid-19, yhteisöllisyys, kehittyminen, pöytävarausjärjestelmä

ABSTRACT

Tampere University of Applied Sciences
Information and communication technology

HAAPSAMO, HENRI
Project on COVID-19 spring
Communal table reservation system

Bachelor's thesis 37 pages, appendices 1 page
September 2020

The aim of the thesis is to map the process which aimed at creating a community table reservation system for a boardgame cafe. The work reflects the experiences of its author during the process and the effects of the COVID-19 pandemic on the project. The work will provide the reader with a clear cross-section view of the entire project.

There have been many challenges in the project, but each of them has contributed to the development of the project. The product has been developed with three different coding stacks. Last of these is used for the product that will be released. There is no publishable product at the time of writing the thesis, but the final product is almost complete. The project has been a great success and it has provided an important learning experience, including a new perspective on how the product can be made and what kind of challenges were expected during the process.

Table reservation idea was created to easily manage bookings and communal events for all customers.

The release of the product is the first stage of the process, after that, the development begins in agile methods.

Keywords: project, covid-19, communal, build-up, table reservation

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	5
2	PÖYTÄVARAUSJÄRJESTELMÄ.....	6
	2.1 Ennakkotiedot ja tarpeet	6
	2.2 Suunnitelma projektin toteutuksesta	8
3	AVAINTOIMINNOT	10
	3.1 Asiakkaan varaustoiminto	10
	3.1.1 Varaamiseen tarvittavat tiedot	10
	3.1.2 Pöytänäkymä.....	11
	3.1.3 Asiakastiedot	11
	3.2 Hallintapäikäyttäjän näkymä	11
	3.3 Tapahtumat.....	12
	3.4 Lisämyynti	12
	3.5 Asiakasviestintä	12
4	PROJEKTITYÖSKENTELEY JA TUOTTAMISTAVAT	14
	4.1 Ketterän kehityksen toimintatavat	14
	4.1.1 Scrum-viitekehys	15
	4.1.2 Scrum-viitekehys projektissa	17
	4.2 Ohjelmiston tuottamistavat.....	17
	4.3 Lähdekoodin avoimuus	19
5	COVID-19 VIRUKSEN VAIKUTUKSET	20
	5.1 COVID-19 virus Suomessa ja sen vuoksi tehdyt päätökset	20
	5.2 Viruksen ja hallituksen vaikutukset liiketoimintaan	26
6	POHDINTA	29
	LÄHTEET.....	30
	LIITTEET	37
	Liite 1. Ideointi palaveri 24.1.2020	37

1 JOHDANTO

Tämä opinnäytetyö on yhteisöllisen pöytävarausjärjestelmän projektin läpikatsaus COVID-19 viruksen aiheuttamana poikkeusaikana. Opinnäytetyö toimii eräänlaisena oppimispäiväkirjana, jossa lukija pääsee tutustumaan projektin taustaan ja toimintaan.

Tutkimus on tehty, jotta liiketoiminnalle saadaan uusi tuote, sekä kehitettyä tapa, jolla pystytään myöhemmin toteuttamaan myös uusia projekteja. Aluksi käydään lävitse se, mistä tarve on syntynyt, ja miten on päädytty tekemään juuri kyseinen tuote. Opinnäytetyössä avataan myös niitä haasteita, joita projektilla on ollut, sekä alustavia suunnitelmia tulevaisuuden suhteen. Tutkimukseen on kirjattu ylös tuotteen tärkeimmät avaintoiminnot, joita on selvitetty ennen kuin ohjelmistotaloilta on kyselty tarjouksia.

Myöhemmissä kappaleissa käydään lävitse projektille valittuja ketterän kehityksen viitekehyksiä, jotka ovat olleet kulmakiviä projektinhallinnan kehittymisellä ja viitoittamiselle. Luvuissa tarkastellaan myös sitä, miten valitut toimintatavat ja työkalut ovat sopineet projektiin ja mitä hyötyjä niistä on saatu. Niissä pohditaan myös sitä, miten lähdekoodin avoimuus vaikuttaa projektia tehdessä. Viimeisessä osiossa käsitellään COVID-19 vaikutusta koko Suomeen, sekä liiketoimintaan, jota varten projektia on tehty.

Projektissa on taustalla ollut vielä paljon muutakin, mutta rajauksia on ollut välttämätöntä tehdä, jotta työstä pystyy tiivistetysti löytämään tärkeimmät tulokset ja opit. Tutkimusmenetelmänä on ollut "kädet saveen" eli se, että kokeilemalla löytää parhaita tapoja ja materiaaleja, joihin tutustua. Tämä projekti on osa henkilökohtaista jatkuvan oppimisen kehittämistä.

2 PÖYTÄVARAUSJÄRJESTELMÄ

Kappaleessa käsitellään pöytäjärjestelmän tarpeita ja eri vaiheissa tehtyjä suunnitelmia siitä, miten projekti toteutetaan. Pöytäjärjestelmän projektia on suunniteltu kolmeen otteeseen, joten projektin toteuttamiseen liittyvä suunnittelu on myös tehty kolmesti.

2.1 Ennakkotiedot ja tarpeet

Liiketoiminnassa on aiemmin käytetty Wordpressiä eli avoimeen lähdekoodiin perustuvaa sisällönhallintasovellusta. Wordpressistä löytyy todella paljon maksullisia ja ilmaisia lisäosia, joita voi hyödyntää omissa sivuissa sekä liiketoiminnoissa. Tällä hetkellä 38% kaikista verkkosivusta on tehty Wordpressillä. (Wordpress.com n.d.)

Wordpressistä on otettu teema, jonka pohjalta on rakennettu sivuston ominaisuudet. Pöytävarausjärjestelmä on aiemmin toteutettu Wordpressistä löytyvällä lomakkeella, joka lähettää varauksen sähköpostitse, ja tämä laitettiin ylös paperiseen kalenteriin. Tämä tietenkin aiheutti sen, ettei asiakkaille tullut reaaliaikaista palautetta siitä, onnistuiko varaus, vaan se tuli vasta jälkikäteen, kun henkilökunta oli tarkastanut tilanteen ja manuaalisesti vastannut sähköpostiin. Varauslomaketta asiakkaat saattoivat käyttää tekemällä varauksen juuri ennen tuloaan, jolloin henkilökunta ei välttämättä ehtinyt vastaamaan.

Asiakkaiden oli myös käytännössä mahdotonta tietää mihin aikaan voisi olla vapaata ja myös henkilökunnalla oli siinä haasteita, koska ei ollut tarkkaan määriteltyjä aikoja, vaan oletusarvoisesti kaikki varaukset koskivat koko päivän mitausta varausta alkamisajasta lähtien.

Liiketoiminnan arvoihin kuuluvat luovuus, yhteisöllisyys, joustavuus ja rakkaus lautapelejä kohtaan. Tämän takia järjestelmän tärkeänä lähtökohtana on se, kuinka asiakkailla voisi olla vielä helpompaa verkostoitua keskenään ja nauttia lautapeleistä seurassa, jota he eivät itsekään välttämättä ennestään tunne. (Café Boardgame: Tietoa liiketoiminnasta 2020.)

Mutta miksi rakentaa oma pöytävarausjärjestelmä? Pikaisellakin tutkimuksella huomaa, että pelkästään Wordpressissä on useita järjestelmiä, joita voi ottaa suoraan käyttöön. Perinteisessä ravintolamaailmassa, jossa varataan tietty aika-väli tiettyjen asiakkaiden käyttöön, tähän tarpeeseen löytyy runsaasti erilaisia järjestelmiä tehtynä. Kyseessä ei kuitenkaan ole arvojen tai toimintaperiaatteiden puolesta perinteinen liiketoiminta.

Pöytäjärjestelmän kehittäminen ja rakentamisen idea kumpusi Henri Haapasolta, koska se sopi liiketoiminnan arvoihin erittäin hyvin, sekä toimintana kiinnosti erityisesti. Asiakkaiden kanssa käytyjen keskustelujen pohjalta nähtiin myös selkeä tarve, ja asiakkaista löytyi muutama halukas, joka halusi myös antaa oman panoksensa järjestelmän rakentamiseen.

Järjestelmä jota lähdettiin tekemään oli ajatuksena jo paljon avoimempi ja antoi asiakkaille mahdollisuuden räätälöidä kokemuksensa. Ominaisuudet uudessa järjestelmässä perinteisen varausjärjestelmän lisäksi ovat:

1. Asiakkaan on mahdollista jättää pöytä avoimeksi.
2. Asiakkaan on mahdollista liittyä pöytään, joka on avoin.
3. Asiakas pystyy visuaalisesti varaamaan haluamansa pöydän
4. Asiakas pystyy määrittämään haluamansa ajan.
5. Asiakas saa tarpeelliset lisäpalvelut suoraan varausjärjestelmästä.

Järjestelmässä oli tarkoitus toteuttaa ketterän kehityksen mallilla, jolloin siitä ensimmäisen prototyypin jälkeen kerätään laajasti palautetta ja kehitetään eteenpäin asiakkaiden palautteiden perusteella. Suunnitetuilla ominaisuuksilla järjestelmän ollessa käyttökunnossa tämä tuo liiketoiminnalle lisää avoimuutta, mahdollistaa vaivattoman pöytien jakamisen asiakkaiden kesken ja antaa näin ollen mahdollisuuden tutustua uusiin samanmielisiin ihmisiin. Lisäksi se lisää asiakkaiden tietoisuutta tarjouksista ja muista mahdollisuuksista, joita liiketoiminta tarjoaa, sekä mahdollistaa kaksisuuntaisen keskustelun jatkokehityksessä.

2.2 Suunnitelma projektin toteutuksesta

Tässä kappaleessa käsitellään projektin suunnitelmaa kolmessa vaiheessa, joista kaksi ensimmäistä ei edennyt julkiseen prototyyppiin asti.

Ensimmäisenä 2019 syksyllä suunnittelimme tekevämme varausjärjestelmän suoraan Wordpressin sisään hyödyntäen siinä olevia ominaisuuksia ja MySQL tietokantaa, jossa Wordpressin teema ja sivusto olivat käytössä. Saimme suuresti apuja rakentamisessa ja hyvää kokemusta siitä, miten projekti kannattaisi toteuttaa, mutta vastaan tuli myös paljon haasteita. Yksi niistä oli käytössä ollut Plesk, jossa meidän Wordpress-asennuksemme oli hallinnollisesti useamman henkilön kanssa fyysisesti samalla palvelimella, mutta virtuaalisesti eroteltuna, joten oikeuksia tehdä kaikkia tarvittavia muutoksia ei ollut palveluntarjoajalta saatavilla. Kaikki isommat säädöt olisivat vaatineet yhteydenoton palveluntarjoajaan ja asian hoitamisen heidän kauttaan. Tiedustelimme asiaa myös useammalta kokeneemmalta ohjelmistoalan ammattilaiselta ja he suosittelivat, että jättäisimme tämän kokonaisuuden pois ja keskittyisimme tekemään järjestelmän uudemmalla ohjelmistokokonaisuudella. Totesimme yhdessä, että voisimme kokeilla uudemmaa kokonaisuutta ja tässä vaiheessa projektiin saapui myös uusia tekijöitä, jotka ilmoittivat kiinnostuksensa projektin rakentelussa.

Toisena lähdettiin toteuttamaan Projektia MERN (Mongo.dp, Express.js, React ja Node.js) ohjelmistokokonaisuudella, jota oli muutama ohjelmisto alan ammattilainen kehunut. Se olisi myös ollut kaikille projektiin osallistuneille erittäin hyvää kokemusta tulevia työpaikkoja ajatellen. Tästä projektista saimme erittäin pienen prototyypin valmiiksi Heroku-alustalle ennen COVID-19 pandemiaa.

Projektissa oli kuusi henkeä ja teimme yhteistyössä perinteisen projektisuunnitelman, jossa meillä oli erittäin kovat tavoitteet asioiden eteenpäin saattamiseksi, jotta meillä olisi prototyyppi testattavana keväällä 2020 ennen kuin opinnäytetyöt oli tarkoitus palauttaa. Vaikka kävimme yhdessä lävitse aikataulut ja niiden edistämisen, ei alkutalvesta pysytty ollenkaan projektisuunnitelman aikatauluissa. Liitteenä 1 on projektisuunnitelma ilman osanottajien nimiä.

Projekti ei edennyt helmikuun alussakaan vielä toivotulla tavalla. Silloin projektiin osallistuneilta henkilöiltä tuli toivetta, että toteutettaisiin projekti ketterämmin ja Scrum-viitekehyksellä.

Itselleni Scrum oli uusi asia ja en ollut sitä aiemmin hyödyntänyt, joten aloin tutustumaan siihen tarkemmin lukemalla äänikirjoina lävitse kokonaisuuden, jotta pystyisin auttamaan tiimiä mahdollisimman hyvin. Kuuntelin ja tein muistiinpanot *Jeffrey Riesin Lean Mastery Collectionista (Lean six sigma, lean startup, lean enterprise, lean analytics, agile project management, kanban, scrum ja kaizen)* ja hyödyntäen Scrum-opasta (*Schwaber, K. & Sutherland, J. 2017. Scrum-opas*). Näiden pohjalta oli tarkoitus luoda uusi projekti hyödyntäen Scrum-viitekehystä.

Projekti jäi täysin jäihin, kun COVID-19 pandemia iski päälle maaliskuussa 2020. Keskittyminen ei enää kenelläkään riittänyt muiden asioiden lisäksi pöytävarausjärjestelmän rakentamiseen, jota rakennettiin täysin avoimena lähdekoodina ja vapaaehtoisesti.

COVID-19 pandemian alkamisen jälkeen Suomen valtio mahdollisti koronaviruksesta aiheutuneeseen häiriötilanteeseen esiselvitysrahan hakemisen. (Valtioneuvoston tiedote. 20.3.2020). Liiketoiminta sai esiselvitysraha prototyypin rakentamiseen. Kumppaniksi rakentamista varten valittiin 29.4.2020 Holda Technologies, jonka osalta päätekijänä toimi Miika Petäjaniemi. Prototyyppiä rakentaessa hyödynnettiin Scrum-periaatteita ja toteuteltettiin kokonaisuus tarkasti Scrumin metodeja hyödyntäen. Tarkemmat tiedot Scrumista ja sen toimintatavoista kappaleessa 4.

Scrum-viitekehys on tarpeettoman raskas kahden henkilön tekemälle projektille, mutta sen ominaisuudet mahdollistivat aktiivisen keskustelun ja samalla konkreettisen keinon toteuttaa keväällä 2020 opetellut tavat käytännössä. Alkuperäisellä suunnitelmalla prototyypin oli tarkoitus olla valmis 1.7.2020, mutta julkista versiota ei kuitenkaan ole vielä opinnäytetyön kirjoitushetkellä 19.9.2020.

3 AVAINTOIMINNOT

Projekti on aloitettu jo 2019 syksyllä ja avaintoiminnot ovat muotoutunut kappaleessa kuvatuiksi useamman palaverin aikana ennen, kuin tuotteesta lähdettiin kyselemään ulkopuolisilta ohjelmisto taloilta tarjouksia.

Pöytävarausjärjestelmän avaintoimintoja on asiakkaille helppo tapa varata pöytä visuaalisen työkalun avulla. Avaintoiminnoiksi määriteltiin pakolliset ominaisuudet ja se, mitä järjestelmän tulee sisältää huomioiden järjestelmän erityisvaatimus avoimista pöydistä ja niihin liittymisestä. Alla on eritelty avaintoiminnot ja niiden vaatimukset, jotka on kirjattu 1.6.2020, sekä avattu sitä, mihin ne vaikuttavat varsinkin asiakkaan kannalta.

3.1 Asiakkaan varaustoiminto

Näkymät on aseteltu kolmeen erilliseen, joista voidaan palata aikaisempaan, mutta tarkoitus on lomakemaisesti päästä eteenpäin varauksessa kuitenkin niin, että se on asiakkaalle helppo ja antaa tarvittavat tiedot.

3.1.1 Varaamiseen tarvittavat tiedot

Ensimmäisessä näkymässä asiakkaalta tulee kysyä tarvittavat tiedot ja sen tulee olla helposti täytettävissä. Päivänäkymässä tulee olla kalenteri, joka antaa valita päivän helposti. Asiakkaalta tarvitaan myös tieto saapumisajasta, osallistujamäärästä ja siitä, montako mahtuu vielä mukaan, mikäli pöytään saa liittyä seurueen ulkopuolisia pelaajia.

Vapaaehtoisia kenttiä ovat päättymisaika varaukselle ja peli, jota ollaan pelaamassa. Varsinkin avoimessa varauksessa tieto pelistä on erittäin tärkeä, sillä tällöin pöytään liittyvät ulkopuoliset ja kahvilan työntekijät tietävät, mitä pelataan.

Tässä näkymässä on hyvä olla tiedote yksityistilaisuuksista ja aukioloajoista, jos asiakas on valitsemassa niiden ulkopuolelta. Aikaa tosin ei oletusarvoisesti anneta edes valita aukioloaikojen ulkopuolelta.

3.1.2 Pöytänäkymä

Visuaalinen pöytänäkymä, joka vastaa kahvilan pohjakuvaa, ja josta varattava pöytä on pöytäkohtaisesti valittavissa. Tästä on kolme näkymää, joita testataan: aikajana, lista ja pohjakuva. Järjestelmä tarjoaa asiakkaalle suoraan jotain pöytää ja ilmoittaa tekstillä, jos siinä on jotain haastetta. Tällaisia haasteita ovat esimerkiksi tavallista pienempi pöytä tai se, jos varausta ei voida tehdä varattavaan pöytään koko ajalle.

3.1.3 Asiakastiedot

Asiakkaalta kerätään tarvittavat tiedot varauksen tekemistä varten. Tärkeitä tietoja asiakkaista ovat esimerkiksi koko nimi, sähköposti ja puhelinnumero. Näiden lisäksi tarjotaan mahdollisuudet asiakkaan ostaa etukäteistuotteita, eli varsinkin niitä, jotka tulee tilata etukäteen. Tällaisia ovat esimerkiksi juustokakku ja Party Pizza.

Järjestelmässä nostetaan esiin myös muita tuotteita ja voidaan kokeilla varaajan spesiaalitarjouksia, jotka saa vain tilatessa etukäteen. Laskutuksesta tarvitsee varauslomakkeella mainita, että jos asiakas tilaa ja eikä saavu, asiakasta tullaan laskuttamaan peruuttamattomista varauksista, ja tieto siitä, miten paljon aiemmin pitää perua, jos on etukäteistilauksia. Monet tilauksista tehdään jo ainakin päivää ennen, joten tieto on hyvin tärkeä.

Mahdollinen optio, jota kannattaa selvittää: Asiakas maksaa etukäteen, jolloin he tullessaan voivat mennä suoraan pöytään. Tosin kanta-asiakkaiden kanssa pysytymme jo nyt toimimaan näin ja toisaalta taas uusille on hyvä esitellä paikkaa.

3.2 Hallintapääkäyttäjän näkymä

Pääkäyttäjällä on kaksi erityisen tärkeää ominaisuutta:

1. On nähtävä nähdä päivän tilaukset ja yleiskatsaus päivästä
2. On oltava helppo tapa lisätä ja poistaa pöydissä olevia varauksia

Päivän yleiskatsaus on tärkeä, jotta pöydät pystyy jaottelemaan järkevästi ja näkee sen, millä tavoin asiakkaat saapuvat. Kanta-asiakkaille voisi tarjota mahdollisuutta etukäteistilaukseen, jonka he voisivat maksaa myöhemmin, ja mennä saapuessaan suoraan pöytään.

Pääkäyttäjällä tulee olla helppo tapa lisätä, poistaa, vapauttaa ja muokata avointa pöytää tarvittaessa. Pöydän tyhjentyessä voisi varauksen poistaa ja kadulta asiakkaan tullessa lisätä sen pöytään.

3.3 Tapahtumat

Pöytävarausjärjestelmä luo automaattisesti listan vapaista pöydistä ja ajankohdista tapahtumasivustolle. Tapahtumasivustolla on myös erikseen laitettu lista tapahtumista ja tuotteista, joita pystyy varaamaan pöytävarausjärjestelmän kautta. Tämä vahvistaa ajatuksen siitä, että jokaisella tapahtumalla tulee olla oma uniikki tunnisteensa.

3.4 Lisämyynti

Järjestelmä mahdollistaa tuotteiden etukäteistilaukset. Myöhemmin, sen kehittyessä, voi katsoa onko sitä mahdollista liittää esimerkiksi Woocommerceen ja sitä kautta vastaanottaa maksuja suoraan. Kanta-asiakkaille voi ainakin tarjota mahdollisuuden tilata ja maksaa sitten, kun he tulevat paikan päälle.

Muutenkin voisi olla mielenkiintoinen ajatus toteuttaa Woocommerceen kanta-asiakkaiden ostoskori, mistä he pystyisivät suoraan ostamaan tai jopa maksamaan tuotteet, kunhan se olisi riittävän helposti toteutettavissa.

3.5 Asiakasviestintä

Varauksen jälkeen järjestelmä lähettää automaattisesti viestin asiakkaan sähköpostiin. Viestistä löytyvät varauksen tarkemmat tiedot ja laajemmin kirjattuna liisäpalvelut tarjolla olevista tuotteista.

Lisäksi sähköpostissa löytyvät painikkeet “muuta varausta”, “peruuta varaus” ja “tilaa lisäpalveluita”.

Jotta asiakkaalla on varmasti sähköpostissa ajantasaiset tiedot varauksista, aina kun asiakas tai pääkäyttäjä muuttaa varauksen sisältöä, tulee asiakkaalle asiasta muutosvahvistus. Pääkäyttäjä tehdessä muutosta, asiakkaaseen pyritään ottamaan puhelimitse yhteys ja kertomaan muutoksesta ennen kuin se tehdään, jotta heille ei tule ikäviä yllätyksiä.

Jotta asiakas muistaa varauksensa, hänelle tulee vielä muistutus varausta edeltävänä aamuna. Muistutusviestissä on edelleen mahdollisuus myös tarvittaessa muuttaa tehtyä varausta.

4 PROJEKTITYÖSKENTELEY JA TUOTTAMISTAVAT

Kappaleessa käydään lävitse ketterän kehityksen toimintatavat ja miten niitä on hyödynnetty projektissa. Toisessa osiossa käydään lävitse miten lähdekoodin avoimuutta on mietitty tässä projektissa.

4.1 Ketterän kehityksen toimintatavat

Ketterä kehitys on tullut useille työpaikolle ja tällä hetkellä villitys sen ympärillä vain kasvaa. Parhaiten tämä tapa on dokumentoitu ja otettu koko liiketoiminnan käyttöön esimerkiksi Toyotalla, jossa he ovat ottaneet parhaat palat eri lähteistä ja yhdistäneet ne yhdeksi kokonaisuudeksi.

Ketterän kehityksen tärkeimpiä ajatuksia on se, että jatkuvasti kehitetään ja kehitetään. Joka päivä tehdään asioita eikä vain jäädä makoilemaan. Pystytään luomaan kulttuuri, jolla eliminoidaan ylimääräisiä prosesseja eli turhaa jätettä (eng. waste). Kun ylimääräisten prosessin eliminointi on tärkeimpänä prioriteettina, nousee uusien tapojen löytäminen ylimääräisten prosessien poistamiseen ideoiden ja tapaamisten keskiöön, ja syntyy ajatuksia kokonaan uusiin ratkaisuihin. (Ries, J. 2018. Lean enterprise).

Ketterään kehitykseen liittyen on kirjoitettu useita julistuksia ja tässä yksi tärkeimmistä. Julistuksen tarkoitus on ohjata henkilöt ymmärtämään paremmin sen sisältämää ajatusmaailmaa:

”Löydämme parempia tapoja tehdä ohjelmistokehitystä, kun teemme sitä itse ja autamme muita siinä. Kokemuksemme perusteella arvostamme:

1. Yksilöitä ja kanssakäymistä enemmän kuin menetelmiä ja työkaluja.
2. Toimivaa ohjelmistoa enemmän kuin kattavaa dokumentaatiota.
3. Asiakasyhteistyötä enemmän kuin sopimusneuvotteluja.
4. Vastaamista muutokseen enemmän kuin pitäytymistä suunnitelmassa.

Jälkimmäisilläkin asioilla on arvoa, mutta

arvostamme ensiksi mainittuja enemmän.” (Beck, K. Beedle, M ja muut. 2001. Ketterän ohjelmistokehityksen julistus.)

Ketterässä kehityksessä tiimipäälliköiden tulee inspiroida. Perinteinen johtaminen luo paljon paineita. Asiakkaat nyt ja tulevaisuudessa haluavat ja tarvitsevat paljon enemmän kuin aiemmin. Pienillä arvonnostatuksilla löydetään asiakkaiden todelliset arvot ja tarpeet. (Ries, J. 2018. Agile).

Ketterässä kehityksessä on tärkeää olla tarkka päämäärä. Jotta päämäärä on riittävän tarkasti määritelty, pitää olla vastaus vähintään seuraaviin kysymyksiin:

1. Kuka hyötyy ja tekee prosessin?
2. Mitä tulee olla tehty?
3. Miksi se tehdään?
4. Missä sitä tarvitaan?
5. Kuinka se tehdään?

Jotta päämäärä on hyvin määritelty, sen tulee olla yksityiskohtainen. Jokaisen osa-alueen tulee olla mitattavissa. Ajan, joka projektin toteuttamiseen on määritelty, tulee olla mahdollinen ja realistinen, jotta päämäärään päästään siten kuin on tavoiteltu (Ries, J. 2018. Agile).

Ketterää kehitystä voidaan käyttää, kun haetaan jatkuvaa kehitystä, mahdollisuuksia testata eri vaihtoehtoja ja eri toimintatapoja. Projektinhallintaan kannattaa käyttää sovelluksia tai toteuttaa sitä tiimin ollessa samassa paikassa. On myös tärkeää hyödyntää asiakkaiden palautetta, jotta jokainen osa-alue ja muutos mitä tehdään, on aina parannusta edeltävään. Kaikki projektissa olevat pääsevät heti tekemään asioita ja olemaan mukana seuraavassa kehitysaskelissa. (Ries, J. 2018. Agile).

4.1.1 Scrum-viitekehys

Scrum on ketterän kehityksen (Agile) suosituin viitekehys. Nykyään suositaan käytettäväksi ketterimpiä kehitystapoja, jotka luovat kaikille rutiinit siitä, miten

asiat tehdään ja käsitellään. Ilman selkeitä rutiineja on todella haastavaa saada projektia etenemään tehokkaasti – varsinkin, jos projekti perustuu vapaaehtoisuuteen. (Ries, J. 2018. Scrum).

Scrumista on tärkeitä ymmärtää periaatteet. Perusteet siitä pystyy helposti ymmärtämään, mutta sen syvimmän olemuksen hyödyntäminen kunnolla on vaativaa. Scrumin ominaisuudet on jaoteltu tuotoksiin (eng. artefact), tapahtumiin ja rooleihin. Tärkeimmät ominaisuudet mitä tulee vaalia Scrumissa ovat:

1. Läpinäkyvyys, jolloin kaikki näkevät tilanteen ja kaikilla on yhteinen ymmärrys määräytyksestä.
2. Tarkastelu. Kaikkia Scrumin tuotoksia ja prosesseja eli kaikkia neljää virallista tapahtumaa tulee tarkastella. Sprint-maalilla tulee tarkastella, jotta pystytään mahdollisimman nopeasti huomaamaan suunnittelematonta haittaavaa muutosta.
3. Mukaudutaan, jotta määritellyt prosessit pystytään pitämään sallituissa rajoissa. Käydään prosesseja lävitse tuotteenomistajan kanssa, jos tilanne vaatii muutoksia tai tulee uusia ajatuksia.

Tärkeää on myös se, että kaikki tiimin jäsenet elävät Scrumin arvojen mukaisesti. Tiimi ja osakkeenomistajat pysyvät avoimina ja jakavat keskenään tietoa ja käyvät haasteet avoimesti lävitse. Tiimillä on rohkeutta tehdä päätöksiä ja viedä ne loppuun, vaikka kyseessä olisi haastaviakin ongelmia. Kaikki keskittyvät tarkasti työhön ja sen päämääriin. Tiimin jäsenet arvostavat toisiaan ja sitä, että he ovat pystyviä ja itsenäisiä henkilöitä. (Schwaber, K. & Sutherland, J. 2017. Scrum-opas).

Scrum perustuu sprinttiin eli enintään kuukauden mittaisiin pätkiin, jossa päästään siihen tavoitteeseen, mikä on asetettu. Kun sprintti lähtee liikkeelle, ei sitä voi enää järkevästi keskeyttää tai aikarajaa muuttaa. Maalin laatuvaatimusta ei voi laskea. Keskittymisaluetta voidaan muuttaa ja uudelleen keskustella tuotteenomistajan kanssa, jos se tulee tarpeelliseksi sprintin edetessä. Sprintissä tulee myös luovuus mukaan, koska päämäärä on määritetty, mutta ei sitä, miten

siihen päästään, ja tämä tekee kokonaisuudesta joustavan, mutta samalla pyrityn lopputuloksen ollessa tiedossa voidaan arvioida hyvin sitä, mitä olisi tarkoitus tapahtua.

(Ries, J. 2018. Scrum).

Sprintissä on neljä virallista tapahtumaa: sprintin suunnittelu, päivittäispalaveri, sprintin katselmointi ja sprintin retrospektiivi. Sprintin ensimmäinen osa on sen suunnittelu, jossa käydään lävitse mitä sprintissä tehdään ja miten se tullaan toteuttamaan. Tuotekehitysjonon ja aikataulut määrittää täysin kehitystiimi, joka arvioi ne parhaan mahdollisen kykynsä mukaan. Päivittäispalaveri on tärkeä osa sprinttiä ja sen on tärkeää olla jokaisena työskentely päivänä samaan aikaan samassa paikassa, jotta se tulee mahdollisimman luontevaksi osaksi päivää. Päivittäispalaveri on rajattu 15 minuuttiin ja siinä käydään läpi sitä, miten kehitystiimi edistää seuraavan vuorokauden aikana kehitysjonon edistymistä sprintin päämäärää kohti. (Schwaber, K. & Sutherland, J. 2017. Scrum-opas).

4.1.2 Scrum-viitekehys projektissa

Projektin kanssa on hyödynnetty alusta asti tarkasti Scrumin metodeja. Sovimme alusta asti päivittäisen palaverin kello 9:00 aamulla ja hyödynnämme Ora-projektinhallintasoftwarea toiminnassa. Orassa on kaikki projektin tehdyt sprintit ja niiden inkrementit ja kehitysjonon avoimet tehtävät, joita voi hyödyntää seuraavalla sprintillä.

Ainoa mikä projektissa on venynyt suunnitellusta on järjestelmän julkaisu. Tämä ei ole ainoa projekti mitä projektissa ohjelmoijana ja arkkitehtinä toimiva Miika Petäjaniemi tekee. Arviot ovat perustuneet hänen arvioonsa ja yksinkertaiseltakin kuulostavan kokonaisuuden tekemisessä alusta alkaen on paljon asioita, jotka tarvitsee ottaa huomioon, jotta järjestelmästä saadaan skaalautuva ja tietoturvalinen.

4.2 Ohjelmiston tuottamistavat

Projektin edetessä on ollut mielenkiintoista huomata eroja, jotka syntyvät toteutustavan mukaan. Alussa projektia tuotettiin puhtaasti harrasteprojektina, jolloin

tietenkin oli tärkeää, että saatiin yhdessä tehtyä ja kaikille jaettua tietoa siitä, miten toimitaan. Tässä kuitenkin korostui hyvin se, että ohjelmointi ja projekti eteni nopeasti silloin, kun olimme yhdessä paikalla, vaikka vain yhden tietokoneen ääressä.

Vaikka olin aktiivisesti yhteydessä, eivät asiat kotona ollessa edenneet odotetulla tavalla. Meidän projektisuunnitelmamme aikataulut venyivät, eikä niistä tullut valmiiksi edes pieniä palasia. Jälkikäteen katsottuna projektinhallinnan olisi pitänyt olla alusta alkaen laadukkaampaa ja sille olisi pitänyt varata enemmän yhteistä aikaa, jolloin tehdään paremmin järjesteltynä, jotta kehittäminen ei olisi tuntunut niin raskaalta. Tätä varten tutustuinkin Scrumiin, joka oli tarkoitus ottaa keväällä 2020 käyttöön ja sitä kautta rakentaa uutta puhtia projektissa ja tehdä siitä vielä hyödyllisempi jokaiselle osallistuneelle.

COVID-19 -yllätyksen jälkeen projektia alettiinkin suorittamaan pelkästään osto-voimalla ja ulkopuolisella toimijalla. Tässä kuitenkin projektinhallinta on yhtä tärkeää ja ammattilaisen mukanaolosta huolimatta aikataulu on venynyt. Onneksi projekti suoritetaan projektihinnoittelulla. Muuten asiat olisivat jääneet pahasti kesken, jos kahdessa viikossa olisimme yrittäneet tehdä kaiken valmiiksi, ja siitä ei olisi tullutkaan mitään.

Otin itselleni projektissa Scrumin mukaisesti itselleni roolit tuoteomistajana ja Scrummasterina, koska Scrummaster on palveleva johtaja. Harjoittelin tässä projektissa parempia kuuntelemisen taitoja ja ymmärrystä siitä, miten pystyn parhaiten auttamaan kehitystiimiä. (Schwaber, K. & Sutherland, J. 2017. Scrum-opas).

Kehitystiimin parempi ymmärtäminen on näkemykseni mukaan mahdollistanut stressittömämmän ympäristön toteuttaa projektia, sekä sen kehitykseen on nähty todella paljon vaivaa ja mietitty rakenteita, joilla se on pitkälle tulevaisuuteen toiminnallisuuksiltaan ja ominaisuuksiltaan pätevä. Näiden lisäksi tuotteessa on mietitty paljon sitä, miten jatkokehitys onnistuu, ja kuinka ominaisuuksien pieni muokkaus ja skaalaus sujuu.

Pöytäjärjestelmän tuottaminen projekti hinnalla ulkopuolisella ammattilaisella on ollut erittäin hyvä ratkaisu. Epäilen vahvasti, että projekti olisi koskaan tullut valmiiksi harrasteprojektina. Siitä olisi tullut ikuisuusprojekti.

4.3 Lähdekoodin avoimuus

Lähdekoodin avoimuus oli asia mitä lähdimme tutkimaan jo keväällä. Koska tuote tehtiin harrastusprojektina yhdessä, näin tärkeäksi, että kaikilla on täydet oikeudet tuotteeseen ja mahdollisuudet hyödyntää sitä jatkossa omassa toiminnassaan ja näyttöinä uusiin työpaikkoihin.

Sander Kallio teki myös oman opinnäytetyönsä tutkiessa avoimien lähdekoodien projekteja ja niiden hyödyntämistä. Tähän työhön oli tarkoitus myös hyödyntää tietoa, jota saatiin kerättyä ohjelmistoa rakennettaessa.

COVID-19 virus muutti tilanteen ja pöytävarausjärjestelmä rakennettiin lopulta ulkopuolisen toimeksiannon kautta, eikä ainoastaan harrasteprojektina. Kallion tutkiessa tilannetta selvisi, kuinka vähän olisi odotettavissa ulkopuolisia kehittämään avointa lähdekoodina, joten tuotetta olikin järkevämpi toteuttaa suljettuna, mutta kuitenkin muuten hyödyntäen ketterän kehityksen tapoja.

5 COVID-19 VIRUKSEN VAIKUTUKSET

Tässä kappaleessa käydään lävitse COVID-19 viruksen aiheuttamat rajoitukset Suomessa valtioneuvoston tiedotteiden kautta, sekä niiden vaikutus erityisesti liiketoimintaan, johon pöytävarausjärjestelmää tehtiin.

5.1 COVID-19 virus Suomessa ja sen vuoksi tehdyt päätökset

Viruksen takia on tehty paljon päätöksiä ja ne ovat nähtävillä <https://valtioneuvosto.fi/ajankohtaista/tiedotteet>. Tämän lisäksi lähdeaineistona on käytetty tiedotustilaisuuksia, jotka Suomen hallitus on järjestänyt. Tiedotteita on alettu käymän lävitse 13.2.2020 alkaen ja tarkasteltu niiden kautta koronaviruksen keväällä 2020 aiheuttamaa epidemiaa.

13.2.2020 Sosiaali- ja terveysministeriö tiedotti, että ” Maailman terveysjärjestö (WHO) julisti Kiinan Wuhanista löytyneen uuden koronaviruksen kansainväliseksi kansanterveysuhaksi 30.1.2020”. Uusi koronavirus lisättiin yleisvaarallisten tartuntatautien joukkoon 14.2.2020 tulleella valtioneuvoston asetuksella.

Tiedotteiden perusteella 14.2.2020 – 10.3.2020 asiaa seurattiin hallituksen toimesta ja varauduttiin EU-tasolla tehtävään yhteistyöhön. Sanna Marin oli ensimmäistä kertaa virtuaalisesti mukana epävirallisessa kokouksessa, jossa ei voitu tehdä muodollisia päätöksiä. Tämän lisäksi tuettiin WHO:ta miljoonalla eurolla.

Ensimmäiset suositukset koronaan varautumiseen lähetettiin sosiaali- ja terveydenhuollolle, sekä oppilaitosten henkilöstölle ja työnantajille 4.3.2020. Näissä painotettiin erityisesti terveenä työskentelyä, etätyötä ja tuotiin riskiryhmiä esille.

Ulkoministeriö tiedotti 12.3.2020, että WHO oli julistanut koronavirusepidemian maailmanlaajuisesti pandemiaksi. THL luopui tässä kohtaa alueiden luokittelusta epidemia-alueiksi, koska kaikkialla maailmassa oli kohonnut riski.

Valtioneuvoston viestintäosasto tiedotti 12.3.2020 hallituksen antamista suosituksista. Hallitus suositti, että kaikki yli 500 hengen yleisötilaisuudet peruttaisiin

toukokuun loppuun saakka ja vältettäisiin tarpeetonta lähikontaktia, sekä ulkomailta tullessa kahden viikon poissaolo työpaikalta ja koulusta. Tämän lisäksi hallitus varautui laajempiin toimiin ja lisätalousarviolla tuleviin kuluihin.

Ministeriöt antoivat 14.3.2020 ohjeet varautumisiin omilleen toiminta-alueilleen ja korostivat, että jokaisella toimijalla pitää olla varautumissuunnitelmat siltä varalta, että virustilanne menisi huonompaan suuntaan.

Hallitus totesi yhteistoiminnassa tasavallan presidentin kanssa Suomen olevan poikkeusoloissa koronaviruksen vuoksi 16.3.2020. Hallitus teki linjauksia, jotka olivat voimassa 13.4.2020 asti. Lähiopetus muutettiin etäopetuksiksi, työt mitä on mahdollista etänä tehdä etätyöksi ja suljettiin valtion museot, kirjastot ja muita julkisia tiloja. Rajoitettiin julkiset kokoontumiset 10 henkeen, sekä suojeltiin riskiryhmiä eli vanhuksia kieltämällä ulkopuoliset vierailut. Näiden toimien lisäksi tehtiin paljon muitakin tarkoituksena estää viruksen leviäminen.

EU-maiden johtajat keskustelivat 17.3.2020 ja ilmaisivat huolensa koronakriisin taloudellisista vaikutuksista, sekä antoivat tukensa niiden aloitteiden jatkokäsittelylle, joita komissio oli tehnyt yritysten toiminnan tukemiseksi ja työpaikkojen turvaamiseksi.

Hallitus pyrki tämän jälkeen antamaan tarkempia ohjeita viruksen hoidosta ja miettimään sitä, miten hoidetaan valtion eri asiat, kuten vankeusrangaistukset, liiketoiminnat, työntekijät, kunnat, sosiaalitoimi ja muut valtion alaisuudessa olevat tehtävät. Useita tiedotteita 17.3.2020 – 20.3.2020.

Hallitus antoi lisätalousesityksen koronaviruksen vuoksi 20.3.2020. Lisätalousesityksessä huomioitiin erityisesti sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonala, yritysten rahoitustilanteen helpottaminen ja viranomaisten toiminnan turvaaminen.

Työ- ja elinkeinoministeriö tiedotti 20.3.2020 hallituksen kautta tulevasta pakettista yritysten tueksi. Valtio nosti rahoitusvaltuuksensa Finverasta nykyisestä 4,2 miljardin euron enimmäismäärästä 12 miljardiin euroon ja korotti luotto- ja takaus tappioiden korvausosuuden 50 prosentista 80 prosenttiin. Business Finlandille

avautui kaksi uutta rahoituspalvelua, joilla pyrittiin lieventämään koronavirusepidemian aiheuttamia talousvaikutuksia. Business Finlandin avustusvaltuutta lisättiin 150 miljoonaa euroa. Ely-keskusten myöntämisvaltuutusta lisättiin 50 miljoonaa.

Hallitus kannusti kaikkia jakamaan luotettavaa tietoa eteenpäin 22.3.2020 ja toi esille, että ”Suomi on tiettävästi ainoa maa maailmassa, joka on määritellyt some-vaikuttajat huoltovarmuuden kannalta kriittiseksi toimijaksi. Tällaisessa poikkeuksellisessa tilanteessa some-vaikuttajat ovat erittäin tärkeässä roolissa viemässä tietoa eteenpäin.”

Työ- ja elinkeinoministeriö tiedotti 24.3.2020, että ravintolat sulkeutuvat mahdollisimman pian ja hallitus antoi 24.3.2020 asiaa koskevan esityksen eduskunnalle. Tarkoituksena on suojata väestöä ja turvata yhteiskunnan toiminta. Muutokset olivat voimassa 31.5.2020 asti.

Hallitus päätti 25.3.2020 rajoittaa Uudenmaan maakunnan ja muiden maakuntien välistä liikennettä, koska Uudellamaalla oli tartuntoja enemmän kuin muualla Suomessa. Voimaan liikkumisrajoitus tuli 28.3.2020.

Työ- ja elinkeinoministeriö tiedotti 26.3.2020, että koronaviruksen vuoksi lomautusten ilmoitusaikaa ja yhteistoimintaneuvotteluiden kestoajaksi lyhennettiin 14 päivästä viiteen päivään.

Hallitus teki lakimuutoksen, joka mahdollisti 1.4.2020 oikeuden työttömyysetuuteen yritystoiminnan tai opintojen estämättä. Tiedotustilaisuudessa aiheesta ei käynyt ilmi, että opinnotkaan eivät estä. (Valtioneuvosto: Tiedote 31.3.2020.)

Hallitus antoi 31.3.2020 asetuksen, jolla määrättiin ravitsemisliikkeet suljetuksi lauantaista 4.4.2020 alkaen. Rajoitukset olivat voimassa toukokuun loppuun asti. Rajoitukset koskivat kaikkea muuta paitsi take away -toimintaa.

Kaikille kansalaisille lähetettiin kansalaiskirje koronaviruksesta, jossa jokainen sai tietoa koronaviruksesta ja virukseen varautumisesta. (Valtioneuvosto: Tiedote 3.4.2020)

Hallituksen toisessa lisätalousarvioesityksessä 8.4.2020 keskityttiin koronaviruksen aiheuttamiin kustannuksiin muun muassa Kulttuuri- ja liikunta-alan toimijoiden rahoitustilanteen helpottamiseksi

Huoltovarmuuskeskus joutui median tarkkaan syyniin, kun he olivat tilanneet käyttöön kelpaamattomia tuotteita ja olivatkin kaikesta huolimatta liian tehottomia tarjoamaan suojarusteita jatkuvasti kaikille niitä tarvinneille. Tästä syystä asiasta tehtiin myös selvitys työ- ja elinkeinoministerille ja toimitusjohtaja erosi tehtävästään. (Valtioneuvosto: Tiedote 14.4.2020)

Hallitus kumosi 15.4.2020 Uudenmaan liikkumisrajoituksen. Pääministeri Sanna Marin kuitenkin totesi, että: "Nyt ei ole oikea aika lähteä mökeille". Tilannetta ei ollut voitettu, mutta parempaan suuntaan oltiin menossa.

Mediassa keskusteltiin voimakkaasti kangasmaskeista ja vertailtiin Suomen tilannetta eri maiden tilanteisiin. Sosiaali- ja terveysministeriö teetti tutkimuksen kangasmaskeista ja julkaisi ne tiedotteessa 18.4.2020, eikä THL tai STM ohjeistanut kangasmaskien käytöstä julkisilla paikoilla.

Viruksen taltuttamisessa on käytetty laajasti Euroopasta saatua tietoa ja aktiivista keskustelua, sekä Suomessa perustettu eri työryhmiä selvittämään asioita. Valtioneuvoston kanslia asetti myös tiedepaneelin tukemaan jälkihoidon toimenpiteitä valmistelevan ryhmän työtä. (Valtioneuvosto: Tiedote 22.4.2020)

Suomen hallitus päätyi kuultuaan asiantuntijoiden arviot koronatilanteesta hybridistrategiaan, joka nojaa hallitun purkamisen ohella testaa, jäljitä, eristä ja hoida -ajatteluun. Martti Hetemäen johtama valmisteluryhmä teki 1. toukokuuta mennessä suunnitelman rajoitustoimenpiteistä irtaantumiseksi oikea-aikaisesti ja siirtymiseksi kohti taudin etenemisen hillinnän seuraavaa vaihetta. (Valtioneuvosto: Tiedote 22.4.2020)

STM:n ja THL:n tilannekatsaus 27.4.2020. Epidemia oli hidastunut voimakkaasti Suomessa. Tilanne mahdollisti keskustelun rajoitusten osittaisesta höllentämisestä. Rajoitusten poisto tuli kuitenkin tehdä asteittain. Mikäli epidemia kiihtyy

uudelleen, on oltava valmius reagoida nopeasti. Laaja testaus ja jäljitys rajoittaa epidemiaa, mutta todennäköisesti ei ole yksinään riittävä keino.

Ravintoloille tukea uudelleen työllistämistä ja hyvitystä toiminnan rajoittamisesta. Työ- ja elinkeinoministeriöstä tuli tiedote 6.5.2020, jossa ilmoitettiin, että ravintolat saavat suoraan automaattisen hyvityksen niiltä kuukausilta, miltä olivat pakotetusti kiinni ja uudelleentyöllistämiseen saa myös tukea, jotta mahdollisimman moni pääsisi takaisin töihin. Aikaisemmin oli tiedotettu, että Business Finlandilta tullut tuki vähentyisi toiminnan rajoittamisesta, mutta myöhemmin todettiin, että molemmat tuet oli mahdollista saada, koska ovat ne olivat eri tarkoitukseen tarkoitettuja.

Vihriälän selvitysryhmän raportti julkaistiin 8.5.2020. Selvitysryhmä esitteli raportissaan kolmivaiheisen taloustrategian koronakriisiin. Ensimmäisenä Suomen talous ajautuisi koronakriisin myötä syvään taantumaan. Tuotanto ja työllisyys notkahtaisi aiemmalta kasvu-uraltaan. Tämä voisi pahimmallaan aiheuttaa uuden menetetyn vuosikymmenen. Tämän takia olikin erittäin tärkeää, että rajoitukset puretaan, mutta se täytyi kuitenkin tehdä turvallisesti. Samaan aikaan tulisi vähentää tilanteesta aiheutuvaa pelkoa. Toisena pienet ja keskisuuret yritykset tarvitsivat tukea, mutta yleisesti kaikkia ei voitaisi pelastaa kriisin pitkittyessä, vaan tarvitsisi keskittyä kaikkein arvokkaimpien yritysektoreiden osien toimintakyvyn säilyttämiseen. Vuodelle 2021 budjetin tulisi olla tuntuvasti elvyttävä, mutta panostus pitäisi olla ajan mittaan asioihin, jotka lisäävät talouden tuotantokykyä ja kasvuhakuisuutta. Kolmantena elvytysvaiheen jälkeen tarvittaisiin toimintoja sopeuttaa laajasti. Ryhmä arvioi sopeuttamisen minimisuuruusluokaksi 3-4 prosenttia bruttokansantuotteesta.

Suomessa koronavirusepidemiaa on seurattu monipuolisilla mittareilla ja niiden tulkinta on tuotu varsinkin syksyllä viikoittaisiin tiedotustilaisuuksiin pelkkien tiedotteiden lisäksi. Sosiaali- ja terveysministeriö avasi tiedotteessaan 13.5.2020 mittarit, joita käytetään epidemian arviointeihin. Tärkeimpiin mittareihin kuuluvat viikon ja kahden viikon keskiarvo uusien tapausten ilmaantuvuudesta (tapauksia/100000 väestö), tartuttavuusluku (r-luku), hoidossa olevien henkilöiden määrä ja positiivisten osuus testatuista epäillyistä. Taulukosta 1 näkee 15.5.2020

olleen hybridistrategian seuranta tilannearvioraportin mittarit, jotka ovat säilyneet käytössä syksyyn 09.2020 asti.

Taulukko 1 THL hybridistrategian seuranta tilannearvioraportin mittarit

2(4)

Taulukko 1. Koko maa	Tarkastelujaksot		
	4-10.5.2020	muutos	27.4.-3.5.2020
Epidemiologiset mittarit			
Viikon keskiarvo uusien tapausten ilmaantuvuudessa (tapauksia/100000 väestö)	9,9	-1,8	11,7
Parantuneiden arvioitu määrä (13.5.2020 ja 6.5.2020)	4300	700	3600
Tartuttavuusluku	0.60-0.85		
Lääketieteelliset mittarit	13.5.2020	muutos	6.5.2020
Toteutuneet			
Akuutisairaalahoidossa olevien potilaiden lukumäärä	157	-27	184
Josta tehohoidossa	35	-9	44
Menehtyneet, yhteensä	284	32	252
Ennusteet			
Uusia akuutisairaalahoitojaksoja tulevalle viikolle	62-86		
Uusia tehohoitojaksoja tulevalle viikolle	11-19		
Toiminnalliset mittarit	4-10.5.2020	muutos	27.4.-3.5.2020
Viikottainen testien määrä / 100000 väestö	374	12,6	361
Positiivisten osuus testatuista epäillyistä (%)	2,65 %	-0,59 %	3,23 %

Kotimaan matkailu ja ravintolat avattiin 1.6.2020. Tiedotteissa 29.5.2020 ja tiedotustilaisuudessa käytiin lävitse mitä ihmisten pitää huomioida, jotta pystyy turvallisesti matkustamaan kotimaassa ja ravintoloille luotiin oma osuus tartuntatautilakiin, jolla pystyttäisiin tarvittaessa rajoittamaan asiakasmäärää, anniskelua ja aukioloja. Tämän lisäksi ravintoloille tehtiin joukkomaksatuksena hyvitys toiminnasta helmikuun arvolisäverotietojen perusteella ilman erillistä hakemusta.

Hallituksen asettama exit- ja jälleenrakennustyöryhmä ja heitä avustanut monipuolinen tiedepaneeli olivat mahdollistaneet laajasti eri vaihtoehtoja ja miettineet

paljon tarkemmin vaikutuksia ja sitä, miten eri tilanteita voitaisiin käsitellä. Kuten tiedepaneelin puheenjohtaja Christina Salmivalli sanoi tiedotteessa 1.6.2020 ” Kriisissä on kuultu asiantuntijoita laajasti. Tiedepaneelin työn lisäksi työelämä-professori Vesa Vihriälän johtama työryhmä on analysoinut kriisin taloudellisia vaikutuksia, ja muitakin työryhmiä on pandemian ympärille syntynyt. Asiantuntijat ovat julkisuudessa aktiivisesti antaneet näkemyksiään kriisistä ja sen hoidosta. Kriisi on nostanut tieteen uuteen arvoon.” Nämä tutkimukset ja tulokset on myös annettu laajasti koko kansalle käyttöön, ja niinpä jokainen pystyy ymmärtämään ja hyödyntämään tietoa mitä on kerätty laajasti monin keinoin.

Hallitus päätti neljännessä lisätalousarvioesityksestä 2.6.2020. Siinä keskityttiin erityisesti 5,5 miljardin euron toimenpidekokonaisuuteen, jolla pyrittiin tukemaan talouden elpymistä.

Opinnäytteessä tarkasteltiin COVID-19 vaikutusta 2020 kesäkuun alkuun asti

5.2 Viruksen ja hallituksen vaikutukset liiketoimintaan

Seurasimme tiiviisti hallituksen toimia ja päätimme, että liikkeenharjoittajana pyrimme parhaamme mukaan auttamaan tilanteessa. Hallituksen ensimmäisessä tiedotteessa 12.3.2020 tulivat suositukset yli 500 hengen tapahtumien perumisesta ja lähikontaktien välttämistä. Tämä vaikutti suoraan siten, että pyrimme välttämään tarpeetonta lähikontaktia toiminnassa. Kuitenkaan tässä kohtaa ei oikein vielä edes ymmärtänyt sitä, mitä oli tulossa.

Maanantaina 16.3.2020 hallituksen todettua poikkeusolot liiketoiminta suljettiin välittömästi. Työntekijälle pyrittiin löytämään vaihtoehtoisia tehtäviä, jotta saimme aikaa miettiä sitä, miten toimintaa voi jatkaa ja ylipäätään mitä tapahtuu. Tämä tuli yllättäen ja sekoitti ajatusmaailmaa aivan ennennäkemättömällä tavalla. Sitä jäi vain odottamaan mitä seuraavaksi tapahtuu ja miettimään, että mitenkähän tästä selvitään.

Maalikuussa ei pystynyt seuraamaan tiedotteita tai toimimaan yhtä analyttisesti kuin tätä opinnäytetyötä kirjoittaessa. Hyvin hoidettuna tilanteesta olisi voinut saada todella paljon irti ja rakentaa kokonaan uudenlaista liiketoimintaa, mutta

nopeasti siinäkin tilanteessa olisi pitänyt toimia. Positiivista on myös nähdä, kuinka paljon hallitus on ollut yhteydessä muihin EU-maihin.

Suomen hallitukselta tuli nopeasti vastausta liiketoimintojen haasteisiin ja heiltä tuli 20.3.2020 lisätalousarvio, joka mahdollisti tässä liiketoiminnassa esiselvitystuen hakemisen. Tarkoitus oli tehdä pikaisesti esiselvitys ja tarvittaessa kehittämisrahoitusta liiketoiminnan häiriötilanteisiin. Esiselvitys oli ajateltu tulevan pöytävarausjärjestelmän kehittämiseen, joka oli jäänyt koronan takia kunnolla jumiin ja verkkosivujen uudistamiseen, sekä verkkokaupan luomiseen.

Keskustelujen jälkeen Business Finlandin asiantuntijan kanssa selvisi, että verkkosivuja ja verkkokauppaa ei saa liiketoiminnan häiriötilanteiden tuilla tehdä, joten kaikki energia keskitettiin pöytävarausprototyypin tekemiseen ja vaihtoehtoiseen toimintaan eli lautapelien vuokraamiseen. Esiselvitys laitettiin vireille 29.3.2020 Business Finlandille, josta saatiin hyväksyvä vastaus 9.4.2020.

Työ- ja elinkeinoministeriön tiedotti 24.3.2020, että ravintolat sulkeutuvat ja antoi hallituksen vahvasta suosituksesta sulkea ravintolan ennen pakkoa. Suurin osa ravintola-alan yrityksistä sulkeutui. Tähän liiketoimintaan asialla ei ollut vaikutusta, koska se oli suljettu jo aiemmin asiakkailta. Lainaustoimintaa vähennettiin edelleen, koska sillä ei ollut tässä poikkeuksellisessa tilanteessa paljoakaan kysyntää.

Lomautuksen ilmoitusajan lyhentäminen ei vaikuttanut liiketoimintaan muuten kuin mahdollisti turvallisemmin työntekijän lomauttamisen, koska pystyimme olemaan varmoja siitä, että hänkin sai tukea ja apua. Työttömyyden korvaaminen yrittäjälle on ollut korvaamaton, vaikka henkilökohtaisesti oletin opiskeluiden estävän hakemasta työttömyyskorvausta. Tämä tuki olisi merkittävästi helpottanut henkilökohtaista tilannetta ja varmasti parantanut omaa jaksamistani.

Löysimme tekijän pöytävarausprototyypille 30.4.2020. Tarkoituksena oli rakentaa kokonaan alusta hyödyntäen mietittyjä kokonaisuuksia, sekä hyödyntämällä projektinhallinnassa aikaisemmin opeteltua Scrum-viitekehystä. Tätä projektia pystyttiin tekemään esiselvitysrahalla, mutta heti jouduimme toteamaan, että aika ei

riitä, jotta pystyisimme hakemaan kehitysrahaa projektiin.

Ravintolatoiminnan hyvityksestä emme odottaneet saavamme mitään, mutta siitä tuli muutosten jälkeen pieni korvaus, joka auttoi erittäin paljon tiukassa tilanteessa.

Vihriälän raportti, jonka hallitus oli tilannut selvittämään tilannetta, on selkeä osoitus siitä, että asioita yritetään tosissaan ratkaista. Lisäksi on ollut hienoa huomata jälkikäteen, että raporttien tuloksia on pyritty hyödyntämään päätöksen teossa laajasti. EU-keskusteluista ei löydy yhtä laajoja kuvauksia ja dokumentteja, mutta esimerkiksi työ- ja elinkeinoministeriön keinopankissa on näkynyt vahvasti EU:sta otettuja malleja ja hyödynnetty komission järjestämiä kokonaisuuksia. Muita tärkeitä raportteja mitkä voin suositella kaikille luettavaksi on Exit- ja jälleenrakennusryhmän raportti ja siitä tiedepaneelin julkaisema raportti. Näiden lisäksi on hienoa, että on julkaistu tiedejatutkimus.fi -sivusto, joka kerää tutkimukset laajasti yhteen paikkaan, ja pohjoismaisesta yhteistyöstä kiinnostuneille löytyy Björn Bjarnasonin raportti. (Valtioneuvoston tiedotteet: 8.5.2020 – 5.6.2020)

Avaamisen jälkeen 1.6.2020 hallituksen toimet eivät ole vaikuttaneet niin suuresti, mutta ihmisten toimintatavat ovat muuttuneet radikaalisti verrattuna aikaisempaan ennen koronaa. Uusi arki vaatii kaikilta totuttelemista. Jotta liiketoimintaa voi kehittää, pitää ymmärtää vielä paremmin epidemian vaikutukset ja kokonaisvaltaisemmin tutustua saatavilla olevaan aineistoon.

Opinnäytteessä tarkasteltiin COVID-19 vaikutusta 2020 kesäkuun alkuun asti.

6 POHDINTA

Projektiin olen tyytyväinen ja varsinkin siihen asioiden kehittymiseen, jota olen saanut sen vaiheissa kokea. Useaa asiaa voisi parantaa, mutta oman tietotason kehitys vuoden sisällä on ollut huimaa.

Yksi selkeistä parannuskohteista on aikataulutus, koska se on ollut ainoa asia, joka ei ole pysynyt missään kohtaa sille asetetuissa raameissa. Se on kuitenkin myös sellainen asia, jonka kanssa olen taistellut useita vuosia, ja pelkästään tämä projekti on auttanut minua hahmottamaan ajanhallintaa paljon paremmin.

Missä sitten on onnistuttu? Tuote on kohta valmis vuoden työstämisen jälkeen ja pian se saadaan liiketoimintaan testattavaksi.

Opinnäytetyöhön olisin halunnut vielä kirjoittaa testaamisesta ja ensimmäisten asiakaskehityspalautteiden toiminnasta Scrum-metodin mukaisesti. Jatkokehitystä ja sen tapaa olenkin jo miettinyt ja paljon tulen saamaan palautetta. Aion sitä myös vielä rohkeammin kysellä.

Pyrin jatkuvasti kehittämään omaa osaamistani ja löytämään uusia metodeja, joita otan mukaan seuraavissa projekteissa. Jo tämä projektin aikana oma osaamiseni ja elämänhallintani on kehittänyt. Olen oppinut paljon olemalla aktiivisesti mukana Nuorkappakamarissa, olemalla perheenisä, lukemalla äänikirjoja ja keskustelemalla kaikkien tuttujen kanssa, jotka ovat auttaneet sekä haastaneet. Suurkiitos jo tässä kohtaa kaikille, jotka ovat projektissa olleet mukana, niin tekemässä, kuin taustajoukoissa.

Opin, että haluan yhä enemmän toteuttaa ja kokeilla käytännössä, ja vasta sen jälkeen pystyn sanomaan, mikä oikeasti toimii ja mikä ei.

LÄHTEET

Automattic n.d. wordpress.com etusivu. Luettu 9.9.2020. <https://wordpress.com/>

Beck, K. Beedle, M. Van Bennekum, A. Cockburn, A. Cunningham, W. Fowler, M. Grenning, J. Highsmith, J. Hunt, A. Jeffries, R. Kern, J. Marick, B. Martin, R. Mellor, S. Schwaber, K. Sutherland, J. Thomas, D. 2001. Ketterän ohjelmistokehityksen julistus. Luettu 15.3.2020. <https://agilemanifesto.org/iso/fi/manifesto.html>

Café Boardgame. 2020. Tietoa meistä. Henkilöt ja arvot. Luettu 19.9.2020. <https://cafeboardgame.fi/about-2/>

COVID-19 tiedepaneeli. 1.6.2020. COVID-19-kriisin haitallisten vaikutusten ehkäiseminen kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti. Luettu 18.9.2020. https://valtioneuvosto.fi/documents/10616/21411573/VNK_Tiedepaneelin_raportti_200601.pdf/b3c837ba-02a1-693b-ccf5-fbdada481c01/VNK_Tiedepaneelin_raportti_200601.pdf?t=1591007146000

Exit- ja jälleenrakennustyöryhmä. 1.6.2020. Koronakriisin jälkihoito ja jälleenrakennus 2. vaiheen raportti. Luettu 18.9.2020. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-287-867-0>

Kallio, S. 2020. Avoin lähdekoodi. Kulttuuri ja toimintamallit. Tampereen ammattikorkeakoulu. Opinnäytetyö.

Ries, J. 2018. Lean Mastery Collection. 8 kirjaa ja ohjetta. Luettu 1.2.2020. Audible audiobook.

Schwaber, K. & Sutherland, J. 2017. Scrum-opas. Scrum viitekehyksen määritelmät ja pelisäännöt. Luettu 10.2.2020. <https://www.scrumguides.org/docs/scrumguide/v2017/2017-Scrum-Guide-Finnish.pdf>

Valtioneuvosto tiedote. 13.2.2020. sosiaali- ja terveysministeriö. Koronavirus yleisvaarallisten tauti. Luettu 17.9.2020. <https://valtioneuvosto.fi/-/1271139/uusi->

[koronavirus-lisataan-yleisvaarallisten-tartuntatautien-joukkoon-tavoitteena-estaa-taudin-leviaminen](#)

Valtioneuvoston tiedote. 10.3.2020. Ulkoministeriö. WHO tuki ja virtuaalinen yhteydenotto. Luettu 17.9.2020. <https://valtioneuvosto.fi/-/suomi-tukee-maailman-terveysjarjestoa-koronavirusepidemiaan-vastaamiseksi> ja <https://valtioneuvosto.fi/-/10616/paaministeri-marin-keskusteli-koronatilanteesta-eu-maiden-joh-tajien-kanssa>

Valtioneuvoston tiedote. 12.3.2020. Opetus- ja kulttuuriministeriö Sosiaali- ja terveysministeriö. Ohje varautumiseen. Luettu 17.9.2020. <https://valtioneuvosto.fi/-/1271139/suositus-sosiaali-ja-terveydenhuollon-seka-oppilaitosten-henkilostolle-ja-tyonantajille-koronavirustilanteessa>

Valtioneuvoston tiedote. 12.3.2020 Ulkoministeriö. Maailmanlaajuinen pandemia. Luettu 17.9.2020. <https://valtioneuvosto.fi/-/koronavirustilanne-ja-um-n-matkustustiedotteet>

Valtioneuvoston tiedote. 12.3.2020. Sosiaali- ja terveysministeriö Valtioneuvoston viestintäosasto. Hallituksen suositukset. Luettu 17.9.2020. <https://valtioneuvosto.fi/-/10616/hallitus-paatti-suosituksista-koronaviruksen-leviamisen-hillitsemiseksi>

Valtioneuvosto tiedote. 16.3.2020. Opetus- ja kulttuuriministeriö Sosiaali- ja terveysministeriö Valtioneuvoston viestintäosasto. Poikkeusolojen linjaukset. Luettu 17.9.2020. <https://valtioneuvosto.fi/-/10616/hallitus-totesi-suomen-olevan-poikkeusoloissa-koronavirustilanteen-vuoksi>

Valtioneuvoston tiedote. 17.3.2020. Valtioneuvoston viestintäosasto. EU-maiden johtajien keskustelu. Luettu 17.9.2020. <https://valtioneuvosto.fi/-/10616/eu-maiden-johtajat-keskustelivat-koronaviruksen-leviamista-rajoittavista-toimista>

Valtioneuvoston tiedote. 20.3.2020. Valtioneuvoston viestintäosasto Valtiovarainministeriö. Lisätalousarvio. Luettu 17.9.2020. <https://valtioneuvosto.fi/-/10616/hallitus-antoi-eduskunnalle-lisatalousarvioesityksen-koronaviruksen-vuoksi>

Valtioneuvoston tiedote. 20.3.2020. Työ- ja elinkeinoministeriö. Hallituksen tuki yritysten tueksi. Luettu 17.9.2020. <https://valtioneuvosto.fi/-/1410877/hallituksetta-mittava-paketti-yritysten-tueksi-finnveran-kautta-10-miljardin-euron-lisarahoitus-yrityksille>

Valtioneuvoston tiedote. 22.3.2020. Valtioneuvoston viestintäosasto. Jaa luotettavaa tietoa eteenpäin. Luettu 17.9.2020. <https://valtioneuvosto.fi/-/10616/torjuntaan-koronaa-yhdessa-jaa-luotettavaa-tietoa-eteenpain>

Valtioneuvoston tiedote. 24.3.2020. Työ- ja elinkeinoministeriö. Ravintolat sulkeutuvat. Luettu 17.9.2020. <https://valtioneuvosto.fi/-/1410877/ravintolat-sulkeutuvat-asiakkailta-ruokaa-voi-kuitenkin-tilata-ja-noutaa>

Valtioneuvoston tiedote. 25.3.2020. Liikenne- ja viestintäministeriö Sisäministeriö Valtioneuvoston viestintäosasto. Uudenmaan liikkumisrajoitukset. Luettu 17.9.2020. <https://valtioneuvosto.fi/-/10616/uudellemaalle-liikkumisrajoituksia-hallitus-paatti-uusista-lisatoimista-koronaepidemian-leviamisen-estamiseksi>

Valtioneuvoston tiedote. 26.3.2020 Työ- ja elinkeinoministeriö. Lomautusten lyhennys. Luettu 17.9.2020. <https://valtioneuvosto.fi/-/1410877/koronaviruksen-vuoksi-lomautusten-ilmoitusaikaa-ja-yhteistoimintaneuvotteluiden-kestoaikaa-lyhennetaan>

Valtioneuvoston tiedote. 31.3.2020 Työ- ja elinkeinoministeriö. Laajennettu oikeus lomautetun työttömyysetuuteen. Luettu 17.9.2020. <https://valtioneuvosto.fi/-/1410877/lakimuutos-laajentaa-lomautetun-oikeutta-tyottomyysetuuden-seka-nopeuttaa-tyottomyysetuuden-hakemista-ja-saamista>

Valtioneuvoston tiedote 31.3.2020. Opetus- ja kulttuuriministeriö Sosiaali- ja terveysministeriö Työ- ja elinkeinoministeriö Valtioneuvoston viestintäosasto. Ravintolat kiinni 4.4.2020. Luettu 17.9.2020. <https://valtioneuvosto.fi/-/10616/ravintolisäliikkeen-toimintaa-rajoitetaan-ja-valmiuslain-mukaisia-toimivaltuuksia-jatketaan>

Valtioneuvosto tiedote. 3.4.2020. Sosiaali- ja terveysministeriö. Kansalaiskirje. Luettu 17.9.2020. <https://valtioneuvosto.fi/-/1271139/kansalaiskirje-koronaviruksesta-on-lahtenyt-koteihin>

Valtioneuvoston tiedote. 8.4.2020. Opetus- ja kulttuuriministeriö. Toinen lisätalousarvioesitys. Luettu 17.9.2020. <https://valtioneuvosto.fi/-/1410845/toisessa-lisatalousarvioesityksessa-ehdotetaan-lisarahaa-koronaviruksen-vaikutuksiin-erityisesti-kulttuurin-ja-liikunnan-toimialoilla>

Valtioneuvoston tiedote. 14.4.2020. Työ- ja elinkeinoministeriö. Huoltovarmuuskeskuksen selvitys. Luettu 17.9.2020. <https://valtioneuvosto.fi/-/1410877/huoltovarmuuskeskuksen-hallitus-toimitti-selvityksen-tyo-ja-elinkeinoministerioon>

Valtioneuvoston tiedote. 15.4.2020. Valtioneuvoston viestintäosasto. Uudenmaan liikkumisrajoitukset päättyvät. Luettu 17.9.2020. <https://valtioneuvosto.fi/-/10616/hallitus-antoi-kumoamisasetuksen-uudenmaan-liikkumisrajoitukset-paatyivat>

Valtioneuvoston tiedote. 18.4.2020. Sosiaali- ja terveysministeriö. Kangasmaskin käyttö. Luettu 17.9.2020. <https://valtioneuvosto.fi/-/1271139/sosiaali-ja-terveysministerio-ja-thl-eivat-ohjeista-kangasmaskien-kaytosta-julkisilla-paikoilla-liikuttaessa>

Valtioneuvoston tiedote. 22.4.2020. Valtioneuvoston viestintäosasto. Tiedepaneelin asettaminen. Luettu 17.9.2020. <https://valtioneuvosto.fi/-/10616/tieteellista-tukea-koronakriisin-jalkihoitoon-covid19-tiedepaneeli-asetettu>

Valtioneuvoston tiedote. 22.4.2020. Opetus- ja kulttuuriministeriö Sosiaali- ja terveysministeriö Valtioneuvoston viestintäosasto. Hybridistrategia. Luettu 17.9.2020. <https://valtioneuvosto.fi/-/10616/hallitus-paivitti-suomen-koronavirusstrategiaa-rajoitustoimia-mahdollista-purkaa-asteittain-ja-hallitusti> ja <https://valtioneuvosto.fi/-/10616/hallitus-linjasi-suunnitelmasta-koronakriisin-hallinnan-hybridistrategiaksi-ja-rajoitusten-vaiheittaisesta-purkamisesta>

Valtioneuvoston tiedote. 27.4.2020. Sosiaali- ja terveysministeriö. Tilannekatsaus. Luettu 17.9.2020. <https://valtioneuvosto.fi/-/1271139/stm-n-ja-thl-n-tilannekatsaus-epidemia-on-hidastunut-voimakkaasti-suomessa>

Valtioneuvoston tiedote. 6.5.2020. Työ- ja elinkeinoministeriö. Ravintoloiden tuet. Luettu 17.9.2020. <https://valtioneuvosto.fi/-/10616/ravintoloille-tukea-uudelleentyollistamiseen-ja-hyvitysta-toiminnan-rajoittamisesta>

Valtioneuvoston tiedote. 8.5.2020. Työ- ja elinkeinoministeriö. Vihriälän selvityserhmän raportti. Luettu 17.9.2020. <https://valtioneuvosto.fi/-/10623/yritystukivaiheen-ja-elvytyksen-jalkeen-tarvitaan-iso-sopeutuspaketti-julkisen-talouden-va-kauttamiseksi>

Valtioneuvoston tiedote. 13.5.2020. Sosiaali- ja terveysministeriö. Seuranta Mitarit. Luettu 18.9.2020. <https://valtioneuvosto.fi/-/1271139/koronavirusepidemiaa-seurataan-monipuolisten-mittareiden-avulla> ja <https://stm.fi/korona-tilannekuvat>

Valtioneuvoston tiedote. 29.05.2020. Sosiaali- ja terveysministeriö Työ- ja elinkeinoministeriö Valtioneuvoston viestintäosasto. Kotimaan matkailu ja ravitsemustoiminta. Luettu 18.9.2020. <https://valtioneuvosto.fi/-/1271139/ravintolat-avataan-1-kesakuuta-rajoituksilla-estetaan-koronaviruksen-tartuntariskia>, <https://valtioneuvosto.fi/-/1410877/laki-tuesta-ja-hyvityksesta-ravintoloille-va-hvistettu-tavoitteena-voimaantulo-5-kesakuuta> ja <https://valtioneuvosto.fi/-/10616/hallitus-linjasi-kotimaassa-voi-matkailla-kun-noudattaa-terveys-ja-turvallisuusohjeita>

Valtioneuvoston tiedote. 1.6.2020. Valtioneuvoston viestintäosasto. Exit- ja jälleenrakennustyöryhmä ja tiedepaneeli. Luettu 18.9.2020. <https://valtioneuvosto.fi/-/10616/exit-ja-jalleenrakennustyoryhma-suomen-tie-ulos-koronakriisista-vaatii-pitkajanteisyytta-ja-ketteryytta> ja <https://valtioneuvosto.fi/-/10616/COVID-19-tiedepaneeli-on-koonnut-tutkittua-tietoa-paatoksenteon-valmistelun-tueksi>

Valtioneuvoston tiedote. 2.6.2020. Valtioneuvoston viestintäosasto Valtiovarainministeriö. Neljäs lisätalousarvioesitys. Luettu 18.9.2020. <https://valtioneuvosto.fi/-/10616/hallitus-paatti-vuoden-2020-neljannesta-lisatalousarvioesityksesta>

Valtioneuvoston tiedote. 6.7.2020. Ulkoministeriö. Björn Bjarnasonin selvitys pohjoismaisen yhteistyön kehittämisestä ulko- ja turvallisuuspolitiikan alalla. Luettu 18.9.2020. <https://valtioneuvosto.fi/-/yhteinen-lehdistotiedote-pohjoismaiden-ulkoministerit-vastaanottavat-raportin-pohjoismaisesta-yhteistyosta-ulko-ja-turvallisuuspolitiikan-alalla>

Vesa Vihriälän työryhmä. 8.5.2020. Talouspolitiikan strategia koronakriisiissä. Luettu 17.9.2020. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-287-898-4>

LIITTEET

Liite 1. Ideointi palaveri 24.1.2020

thinktank_24.1.2020.pdf